

וההערכה שאומצו על ידי הוועדה לבקר חלב שליד המועצה הלאומית למחקר (NRC). בימים אלה נערך ניסוי יסודי ביותר, הדן ברמת החלבון לפרות חלב כאשר הממוצע עד כה הוא שרמה בת 17 אחוז חלבון כללי בחומר היבש הביאה לתנובה המירבית. אבל לא היה כל יתרון ברמה גבוהה מזו.

לסיכום הסיור אומר שהתרשמתי אבל נראה לי שפרט לקניון הגדול, דיסני לגד, לאס וגאס ומקומות נוספים, הרי שלעצם הקידום המקצועי הייתי ממליץ לבאים אחרי לנסות ולאתר מקום טוב העוסק בנושא או נושאים ספציפיים המעניינים את המסייר, לנסות לשהות זמן רב ככל האפשר במקום ולהשתתף בעבודתו. רק דרך זו של העמקה יסודית תעזור לכולנו בקידום לעתיד ואילו סיור מהיר במספר מקומות ונושאים גדול, ערכו המקצועי אינו רב.

בג'ורג'יה אשר בדרום, הזדמן לי לפגוש חוקרים ומדריכים ולהתרשם מיכולת האיכר האמריקני להזין את פרותיו וליצר חלב מהמוזנות המצויים בסביבתו. עקב הבצורת שהיתה בג'ורג'יה בשנתיים האחרונות היו יכולים נמוכים של תחמיצי תירס והם הומרו בתחמיצי חיטה ושעורה בתוספת שחת דגן, אשר מחירה באיזור זה כמחיר שחת אספסת בקליפורניה.

בעירה בלטסוויל שליד ושינגטון הבירה, נמצא המכון המרכזי של משרד החקלאות הפדרלי ובו אחד המקומות היחידים בעולם העורך ניסויים בפרות חלב תוך שימוש בתאי נשימה רספירטוריים. כל הפרה מוכנסת לתא סגור אשר בו ניתן למדוד בדיוק רב ביותר את כל המזון הנאכל והנפרש, הגזים הנכנסים והנפלטם וכדומה. מרכז ניסויים זה מהווה אחד ממקורות המידע המתקדמים ביותר בעולם במחקרי הזנת פרות חלב וכאן פותחו מרבית שיטות החישוב

מכתבי קוראים

לתמיהותיו של הרפתן – המושבניק

(בתשובה לצבי פרקר מכפר ויתקין)

(ב) לשכות ההדרכות והמדריכים האזוריים ערכו בעבר – ומוכנים לעשות זאת גם להבא – כל פעולת השתלמות הנדרשת על ידי חקלאי האיזור – והרשות נתונה.

(ג) הח"מ מתחייב בשם ועדת ההשתלמויות המשותפת להתאחדות מגדלי בקר ולמחלקה לבקר של ש.ה.מ. לסייע בתיכנון ובביצוע של כל קורס, השתלמות, יום עיון או הרצאת ערב. אשר יוצעו לנו.

אנחנו מוכנים גם לערוך קורסים ארציים לפרקי זמן קצרים או ממושכים יותר במיגוון רחב של נושאים מקצועיים, ברמות שונות, כגון: קורס ליסודות הענף לתלמידי כתות י"א – י"ב, קורס ליוצאי צבא החוזרים למשקי הוריהם אחרי

"יותר משהעגלה רוצה לינוק – רוצה הפרה להיניק". כל "הנוגעים בדבר" מחפשים כבר ימים ושנים דרכים להגיע אל אותם מושבניקים המיצרים כ-50% מן החלב והיו המון נסיונות, במסגרות רבות ושונות לארגן עבורם השתלמויות מקצועיות. לעתים הצליחו הנסיונות, אך לעתים קרובות, לצערנו נכשלו. לגבי ההצעות שהצעת:

(א) ש.ה.מ. איננו ערוך לקיים "אוניברסיטה בכתב". אולם כבר שנים אחדות אנחנו מפרסמים חוברות הדרכה המגיעות בדואר לכל יצרן חלב, במסגרת "אוגדן" לנושאי בקר ומספוא. באותו אופן ניתן לשלוח להבא גם מידע אודות קורסים והשתלמויות – ישירות לביתו של הרפתן.

בדיקת דגמי חלב

כידוע, מגיעה למשק לעתים הדעה כי במשלוח החלב שלו נמצאו חומרים "מעקבי החמצה". חומרים אלה יכולים להיות אנטיביוטיקה או חומרים המשמשים לניקוי מערכת החליבה שבמשק, או שחדרו אל החלב של הבוקר השולח בתחנת ריכוז החלב או במיכל ההובלה. הבוקר, ובעיקר זה בעל הרפת במושב נמצא לרוב מופתע לחלוטין מהדעה כזו כי אין לו כל מושג מה או מי גרם לתופעה זאת.

היות ובמושבנו – כפר ידידיה – מצויים בעלי מקצוע מתאימים לכך הוחלט להקים מעבדה, אשר תפקידה הוא לאתר את התקלה. בתחנת הריכוז (המחלבה), הוצב מקרר אשר בו נשמרים דגמים מחלב של כל משק ומשק המביא חלב למשלוח. כאשר מגיעה הודעה מ"תנובה" על מציאות מעקבי ההחמצה – נבדקים כל הדגמים הללו.

לאחר שהתבררנו על התוכניות לדירוג התשלום עבור החלב בהתאם לתכולת החידקים בו, ציינו את המעבדה גם בכלים המתאימים לספירת חידקים. וכעת אנו מבצעים מדגמי החלב של כל משק ומשק גם ספירת החידקים. הדבר מאפשר לאותם משקים, אשר טרם הגיעו לרמת הנקיון הדרושה, לתקן ולשפר את ממשק החליבה שלהם. ואכן, אפשר לציין שמבדיקה לבדיקה חלה השתפרות ניכרת. ברור, שנבדקת, מדי פעם בפעם, גם החלב הכללי במחלבה.

אפשר כבר לציין כמה תוצאות ממשיות: א. נראה שחלב מחליבת הערב נקי יותר מזה של חליבת הבוקר;

ב. במקרה שאין מריקים את התרמוס במחלבה עד תום ונשאר בו חלב להובלה ביום הבא – מוכיחה הבדיקה שגם אם הקרור פועל בסדר, בכל זאת התוצאות הן גרועות יותר. מעבדתנו מוכנה לקבל על עצמה בדיקות של דגמי חלב גם ממשקים אחרים. על המעוניינים בכך לפנות אל מזכירות כפר ידידיה, טל: 08.00 – 23541-053, בימי החול בשעות 13.00.

פטר לנדסברג, כפר ידידיה

שרות צבאי, קורסים מתקדמים להזנת בקר, לייצור היגייני של חלב, לרבייה ופוריות של בקר, לגידול יונקים וכדומה.

יש לפנות אלינו באמצעות המדריכים האזוריים, באמצעות התאחדות מגדלי בקר או ישירות אלי: אלי סמסון, משרד החקלאות, ש.ה.מ., המחלקה לבקר, ת.ד. 7054, הקריה תל-אביב.

אלי סמסון, ש.ה.מ.

רק לטיפשים

בענין האדונים על ריצפת מיכלי התערובת ("משק הבקר והחלב" מס' 157 עמוד 37) – עלי לציין שמתקן זה יכול להיות לרועץ, מפני שהוא מיועד – לדעתי – בעיקר לטיפשים! שוו בנפשכם מה יקרה אם יבוא הטריקטוריסט בזווית כלשהי לעגלה!

יצחק גדון, גבעת ברנר.

אצלנו חוסכים אנרגיה

ב"משק הבקר והחלב" מס. 157 התפרסמה רשימה בנושא החסכון באנרגיה בייצור החלב. אצלנו – בגבעת ברנר – קים קרור חלב מוקדם במי-ברז במערכת צינון הלוחות, זה למעלה משנה. לכן אנו מצטרפים לרשימת המשקים המישימים שיטה זו.

אגב, ממצנן הלוחות מועברים המים לחצר ההמתנה, לרחיצת עטיני הפרות וכך אנו משתמשים באותם המים פעמיים. חשוב היה לבדוק מהי כמות מי-הברז המיונמלית הדרושה לקרור "מוקדם" מעין זה במצנן הלוחות. אנו מוכנים בהחלט לבדיקה כזאת.

כמו כן נמצאים אצלנו בשימוש אביזרים נוספים לחסכון באנרגיה – כגון מחליף חום.

יצחק גדון, גבעת ברנר.